

Перспективи
європейської інтеграції
української економіки:
погляди зсередини та ззовні

Вільфрід ТРІЛЛЕНБЕРГ

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ У ВНУТРІШНІЙ РИНОК
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

Основи для розвитку відносин між Україною та Європейським Союзом сформульовані у «Договорі про партнерство та співпрацю між Європейським Союзом та його країнами-членами, з одного боку, та Україною, з іншого боку», тобто Партнерській угоді «ЄС–Україна». Цю угоду було підписано 14 червня 1994 р. у Брюсселі. Лише 18 лютого 1997 р. німецький парламент Бундестаг голосував за неї та прийняв відповідний закон. Фінансування багатьох заходів в угоді реалізується за допомогою проектного фінансування програм ЄС TACIS. У Києві діє «Бюро делегата німецької економіки в Україні» з питань підтримки німецько-українських форм економічного кооперування на рівні підприємств. У рамках німецької програми «Трансформ» з 1994 по 2004 рр. було надано понад 20 000 фінансових кредитів дрібним та середнім українським підприємствам на загальну суму понад 85 млн. євро.

Фінансова підтримка співпраці реалізується за допомогою проектного фінансування. Практика останніх років показала, що потрібно дотримуватися правил щодо подання заявок на проект, адже до початку проекту триває певний період обробки заявок. Практика показала, що не на всі заявки ви-

---

© Вільфрід Трілленберг, 2006.

Трілленберг Вільфрід, канд. екон. наук, проф., Тернопільський державний економічний університет, Україна.

стачає фінансових засобів. Важливо знати про конкурсний механізм, правила надання фінансування та звітність усіх учасників кооперації. Тернопільський економічний університет може похвалитися численними успіхами у цій сфері. Можна згадати про інтегровану програму німецькою та українською мовами за спеціальністю «міжнародна економіка» з двома дипломами, у якій беруть участь університети Дрездена і Тернополя разом із Німецькою службою академічних обмінів (ДААД) з 2003 р.

Деякі аспекти економічного розвитку між Україною та внутрішнім ринком Європейського Союзу:

1. За статистичними даними бачимо, що за останні 10 років є абсолютним зростання обміну товарів та послуг між Україною та ЄС, враховуючи 25 його членів. На даний час у ЄС дещо ускладнені умови збуту традиційних товарів галузі металургії та сільського господарства з України. Тому основні напрямки торгового обміну мають полягати не в подальшому зростанні традиційних товарів, а в зниженні витрат на одиницю товару, у підвищенні якості товарів та послуг й у розвитку нових матеріальних і нематеріальних пропозицій для партнерів з країн-членів ЄС. За такими новими вимогами мають узгоджуватися програми підтримки між ЄС та українським урядом. Таким чином, можна виправити деякі недоліки щодо слабкого забезпечення капіталом та малорозвинутої системи банківського кредитування у галузі дрібних та середніх українських підприємств через використання можливостей електронного бізнесу. Як показує світова практика, з відносно невеликою кількістю капіталу можна за допомогою технологій електронного бізнесу досягнути відносно великого зростання економічної могутності.

2. Україна перебуває на стадії зміни своєї форми господарювання. Реалізується перехід від центрального планового господарства до ринкового господарства. Для досягнення цієї мети потрібно пройти кілька етапів. Оглядаючись, можна розрізнити такі стадії:

- центральне державне планування було скасовано на початку 1990-х рр. для усіх об'єктів господарювання;
- самостійність українських підприємств вела до скорочення виробництва та збуту, а також до інфляції, що сприяла перерозподілу національного багатства у великому обсязі;
- у другій половині 1990-х рр. розпочалося нове зростання українського виробництва, як у легальному, так і в тіньовому господарстві. Принципи ринкового господарства починають діяти у народногосподарському масштабі.

3. Чого очікують українські підприємства на внутрішньому ринку ЄС?

- дотримання правових і технічних стандартів за правилами ЄС та окремих країн-членів ЄС, що частково відхиляються від українських стандартів. У цій сфері українська сторона має намагатися прирівнювати свої стандарти до стандартів ЄС;

- документація торговельної діяльності інших форм кооперування, що для багатьох українських підприємств є досі незнайомою чи достатньо важкою для реалізації. В Україні необхідно розвивати консультування у цій сфері (консалтинг);
- система податкових пільг, субсидування та обмеження імпорту з боку ЄС щодо певних товарів створює українським експортерам проблеми. У цій сфері з боку ЄС має бути визначено зміни на підставі правил ринкового господарства. Одними з них були б зміни субсидування сільського господарства у ЄС, що також підтримують певні країни-члени ЄС. Нині чимало українських продуктів з галузі сільського господарства не є конкурентоспроможними на внутрішньому ринку ЄС через політику субсидування з боку ЄС.

4. За грошовою вартістю невисока, але масово поширена корупція в Україні призвела до низького рівня поваги щодо законів та органів, які мають забезпечувати законний порядок. У багатьох ситуаціях стало поширеною практикою уникати відповідальності за порушення законів та правил за допомогою грошей. Для чималої частини населення гроші є не лише засобом платежу за одержані послуги чи засобом придбання майна, а й засобом забезпечення місця у суспільстві з багатьма правилами, що відповідають їхнім потребам. Колишні уряди та владні структури підтримували цю систему. Після «помаранчевої революції» президент Ющенко намагається боротися з цією системою. Ліквідація чи, як мінімум, зменшення корупції мало допомогти відкрити Україні шлях до Європейського Союзу. На шляху до інтегрування у Європейський Союз Україна повинна знати, що дотримання законів, розпоряджень та правил має вагоме значення при прийнятті рішень, пов'язаних з економічним життям країни, а також особистим життям громадян.

5. На даний час багато українців як робочі емігранти перебувають за кордоном. Крім понад 300 тис. українців, офіційно в українських посольствах зареєстровано постійно працюючих з чинними чи простроченими візами понад 1 млн. українців за кордоном. Їх називають робочими емігрантами. Ця група людей періодично переводить гроші зі своїх доходів членам своєї сім'ї, що залишилися в Україні. Таким чином, частина економічного зростання в Україні має свої джерела за кордоном. За допомогою грошових переказів робочі емігранти підтримують розвиток внутрішньої торгівлі товарами та послугами для населення, а також житлове будівництво. Ці грошові перекази забезпечують покупки та платежі за високими цінами і забезпечують робочі місця в Україні. Можна відштовхуватися від таких приблизних розрахунків: якщо 300 тис. українців легально та 700 тис. українців нелегально працюють у країнах ЄС і кожен з них щомісячно переказує 400 євро в Україну, тоді виходить трансфертна сума у розмірі 400 млн. євро щомісяця. Така ситуація не може сприяти вступу України до ЄС. Україні необхідно більше залучати національний людський ресурс у вигляді освічених людей, які бажають працювати у власній країні, до моделі суспільного розвитку.

6. Для більшості українців наявність певної суми грошей має важливе для життя значення. Одним з вирішальних, з точки зору народного господарства, є питання про те, яким шляхом певна кількість грошей потрапляє до громадян. Для розвитку України, зокрема для забезпечення прав та ринкової стабільності, постає питання: коли ж стане можливим для всіх громадян України легально жити на одержаний дохід від трудової діяльності, бути соціально захищеними, мати забезпечення охорони здоров'я та можливість фінансувати свій відпочинок? Коли в українській реальності стане звичайним явищем на легально одержаний дохід утримувати свою сім'ю на рівні хоча б однієї з країн-членів ЄС, двері до Європейського Союзу широко відкриваються для всіх українців.

Стаття надійшла до редакції 10 лютого 2006 р.